

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลาย อาศัยอยู่ตามพื้นที่ต่างๆกระจายไปทั่วประเทศ ไทย ปกาเกอญอ หรือ คานยอ ซึ่งหมายถึง ผู้ที่มีความสมถะและเรียบง่าย เป็นชื่อเรียกชนเผ่ากระเหรี่ยงที่อพยพมาจากประเทศพม่าเข้ามาอยู่ในบริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ในบริเวณเขตการปกครองของตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

ชนเผ่าปกาเกอญอนั้นมีอรรถาศัยที่ดี เช่น ชาวปกาเกอญอทั้งหมดบ้านมีการเชิญแขกไปทานข้าวที่บ้านของทุกๆคนในชุมชน รวมถึงมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ เช่น การแลกเปลี่ยนของป่าที่หามาได้ซึ่งกันและกัน แต่ในปัจจุบันการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยส่งผลให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมบริโภคนิยม สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสังคมบนพื้นที่สูงเช่นเดียวกัน การเพิ่มขึ้นของกลุ่มอพยพเข้าสู่เมืองเชียงใหม่สะท้อนให้เห็นถึงผลของการพัฒนาและปัญหาที่เกิดขึ้นบนพื้นที่สูง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาพื้นที่และปลูกพืชเศรษฐกิจซึ่งทำลายภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชน และการสูญเสียการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น ไม่สามารถดำรงชีวิตในแบบดั้งเดิม ส่งผลให้ต้องกลายเป็นแรงงานเข้ามาทำงานก่อให้เกิดปัญหาซับซ้อนทั้งยาเสพติด การค้าประเวณี และการติดเชื้อเอชไอวี เมื่อเข้ามาอยู่สภาพสังคมแบบเมืองใหญ่(ปนัดดา บำรุง,2548) เช่นเดียวกับสังคมของชนเผ่าปกาเกอญอที่ได้เกิดมีปัญหาด้านสังคมเกิดมากขึ้นทั้งการอพยพแรงงาน การละทิ้งถิ่นฐาน ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาโสเภณี และปัญหายาเสพติด แต่เมื่อเกิดผู้นำชุมชนขึ้นมาและได้รับความช่วยเหลือจากโครงการหลวงดอยอินทนนท์ทำให้ชนเผ่าปกาเกอญอเกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นภายในชุมชนมีผลผลิตที่ได้จากการเกษตรมากขึ้นหลายเท่า การยังชีพตนเองตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งยังมีแนวคิดในการเปลี่ยนแปลงชุมชนให้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง บ้านพักแบบโฮมสเตย์ พิพิธภัณฑน์ หัตถกรรม การแปรรูปสินค้าต่าง ๆ มากมาย สามารถสร้างรายได้ให้แก่ผู้คนในเผ่าปกาเกอญอเพิ่มมากขึ้น และได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมายเพื่อแสดงให้เห็นว่าชุมชนชาวเผ่าปะกาเกอญอ เป็นชุมชนที่เข้มแข็งด้วยองค์กรชุมชนของตนเอง(ผู้ใหญ่บ้านโกโย, 2554) จึงทำให้ผู้วิจัยอยากทราบแนวทางของชนชาวเผ่าปะกาเกอญอ ว่ามีแนวทางใดบ้างในการรับมือกับปัญหาสังคมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและสามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในชุมชน ด้วยองค์กรชุมชนตนเองอย่างไร ชนชาวเผ่าปะกาเกอญอถึงได้เป็นชนชาวเผ่าที่เข้มแข็งและ

นับได้ว่าเป็นตัวอย่างที่ดีของการพัฒนาชุมชนและสังคมตามแนวทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจ โดยทั่วไปของชุมชนชาวปกาเกอะญอ ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
- 2) เพื่อศึกษาแนวคิดและวิธีการฟื้นฟูสภาพวิกฤตทางสังคมด้วยองค์กรชุมชนและธุรกิจชุมชน จากชุมชนที่เข้มแข็งของ ชาวปกาเกอะญอ ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
- 3) เพื่อวิเคราะห์เงื่อนไขที่ทำให้เกิดองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งของชาวปกาเกอะญอ ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

- 1) เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปของเศรษฐกิจชุมชน ปัญหาและอุปสรรคของเศรษฐกิจชุมชน และสามารถ แก้ไขปัญหา และอยู่รอดด้วยตัวขององค์กรชุมชนเองของชาวปกาเกอะญอ ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
- 2) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนชาวปกาเกอะญอ ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
- 3) สามารถทำให้สังคมมีตัวอย่างจากของจริงว่า ปัญหาและวิกฤตเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้เสมอแล้วการฟื้นฟูจะเกิดขึ้นได้ด้วยความเข้มแข็งของกลุ่มองค์กรในชุมชน ด้วยระบบเศรษฐกิจของชุมชนและธุรกิจชุมชนที่มีประสิทธิภาพพร้อมทั้งศักยภาพของชาวปกาเกอะญอ ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

1.4 สมมุติฐานการวิจัย

การฟื้นฟูสภาพวิกฤตทางสังคม และสภาพวิกฤตทางเศรษฐกิจ จะเกิดขึ้นเชิงรูปธรรมได้ ด้วยความเข้มแข็งของกลุ่มองค์กรในชุมชน ด้วยระบบเศรษฐกิจธุรกิจชุมชนที่มีศักยภาพ

1.5 นิยามศัพท์

องค์กรชุมชน หมายถึง ครอบครัวยุคหลายครอบครัวที่มาอยู่รวมกันในที่เดียวกัน หรือก่อตั้งเป็นชุมชนในพื้นที่เดียวกัน อาจเรียกเป็นหมู่บ้านก็ได้

เศรษฐกิจ หมายถึง มีความหมายโดยนัยถึงการครอบคลุมถึงการผลิตสินค้า(Production) การกระจายสินค้าหรือการขาย (Distribution) การบริโภค (Consumption) การกระจายรายได้เช่น ค่าเช่า ค่าจ้าง ดอกเบี้ย กำไร

เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง การดำเนินทางเศรษฐกิจต่างๆทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม บริการ ทั้งในด้านการผลิต และการบริโภค และการกระจายการผลิต โดยให้คนชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชน คือ มีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ บนรากฐานของความสามารถที่มีอยู่ จากการใช้ทุนทางชุมชน ทั้งที่เป็นสินค้าทุน ทุนทางเศรษฐกิจ

วิกฤติทางสังคม หมายถึง ช่วงที่อยู่ในสภาพหัวเลี้ยวหัวต่อ มีสภาพขำแย่ สถานการณ์ไม่ปกติของสังคม

ผู้นำ หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทโดดเด่นในชุมชน มีภาระหน้าที่ในการนำประชาชน ในชุมชนให้เกิดการพัฒนา

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ตระหนักรู้ รับรู้มีโอกาสเข้ามาแสดงบทบาท ทักษะคิด และความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจในการแก้ปัญหาชุมชนของตนเอง เป็นการเน้นการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ และความชำนาญ และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและมีทักษะของประชาชนในการแก้ไขปัญหา ร่วมกับการใช้วิทยาการภูมิปัญญาที่เหมาะสมชัดเจน โปร่งใสต่อเนื่อง และเป็นระบบ

การฟื้นฟู หมายถึง การเสริมสร้างป้องกัน และแก้ไขปัญหาความบกพร่อง หรือสูญเสียไปให้เกิดมีขึ้น ให้สามารถเรียนรู้ ปฏิบัติงาน และดำรงชีวิตในสังคมได้

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การ เดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยว แห่งใดแห่งหนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาชื่นชมและเพลิดเพลิน ไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรู้ และ ความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ ความต้องการพื้นฐานในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ เป็นการท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ของการเดินทางเข้าไปในพื้นที่ธรรมชาติเพื่อทำความเข้าใจในธรรมชาติ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แห่งนั้น การเข้าไปในพื้นที่ต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ โอกาสทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นต้องสอดคล้องต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบบ้านพักชุมชน (Home Stay) หมายถึง การให้บริการที่พักแก่นักท่องเที่ยวในลักษณะบ้านพักของชุมชน ใช้บ้านของชาวบ้านที่มีห้องหรือพื้นที่ที่พอจะรับแขกผู้มาเยือนได้ โดยเจ้าของบ้านพอใจและยินดีที่จะแบ่งปันรับนักท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน มีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และความประทับใจเพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตใต้สำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยวประชาชนในท้องถิ่น และผู้ประกอบการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved